

KOROŠKI SLOVENEK

Hermann Goepfert, Joham, urt (Celovec), dne 18. maja 1938
 W. G. Laps, Weisbach, Ktn.
 A. Deutschbach, Ktn.

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
 Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna šte. 10 Rpf
 Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
 Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Problem malega naroda.

Neredka lastnost malih in šibkih ljudi je, da si ničesar bolj ne želijo, kakor da bi bili veliki in močni. Z bolj ali manj prtajeno zavistjo se ozirajo za svojimi sovrstniki, njihovo notranjost polnita zagrenjenost in gnev. V nič manjši meri obstoja nevarnost tudi za male, šibke narode, da se nekam nevoščljivo obračajo za velikimi in silnimi sosedi in verno posnemajo njihove navade in razvade, če le mogoče v še bolj poudarjeni in naglašeni obliki. Tod je često vir ljudskega svetobolja in občutka neugodja.

Tudi mali narodi imajo svojo prednost. Predpogoj zanje je samo, da ne merijo sebe s številom, kakor se sukno meri na metre in sladkor na kilograme. Veliki narodi si smejo brez škode privoščiti, da jih svet ceni in spoštuje po milijonih njihovih pristašev in po številkah njihove vojaške sile. Prerado se nadalje v življenju zgodi, da mali ljudje s posnemanjem manir velikih postanejo nekam smejni. Tako je često in v marsičem tudi med narodi.

Navedez so mali narodi v marsičem prikrajšani. Manj so vidni v svetu, njihov glas v koncertu narodov je šibak, v množici ljudstev na zemlji domala izginejo. Nemara jih je hotela že mati narava opozoriti na odlike, ki se ne vidijo, ne štejejo in ne slišijo. Duh in izobrazba nista omejena na zunanje število ali količine. Skladnost volje, srca in razuma je vrlina človeka in naroda vobče. Čim manjše je število naroda, tem vidnejši in važnejši so v njem poedini, tem nujnejše so osebnosti, vzravnane, samonikle, samostojne. Domala otipljiva je naloga vsakogar v mali narodni družini, v velikih ljudstvih pa se prečesto pojavi brezizrazna in brezznačajna masa. In svet s svojimi današnjimi prilikami priča, da vodijo njegovo usodo bolj osebnosti in značaji nekaterih redkih kakor pa milijoni neizoblikovane ljudske množice. V mali narodni družini nosijo poedinci večjo odgovornost in vršijo važnejšo službo. Napake in sence so pri malem narodu vidnejše in izrazitejše, če jih ne odtehta večja vrlina in bolj izravnana osebnost poedinov.

Običajno je za male ljudi življenje težje. Na svoji poti srečavajo več neprilik in jih začetno morda celo težje zmagujejo. Nemara jih je usoda hotela opozoriti na veliko modrost, da je med rožami še vsikdar bilo tudi trnje. Še bolj očitno je v tem pogledu pri šibkih narodih. Kajti v mednarodnem življenju se pravica in ljubezen še težje uveljavita. Zato je trpljenje važna, prevažna beseda v življenjskem slovarju malega ljudstva. Pri zadostni narodni zrelosti pa je trpljenje zanj tista visoka šola, ki odtehta bridka razočaranja in preizkušnje velikih. Povestnica sveta nikakor slučajno ne dokazuje, da sonce in senca v življenju velikih narodov sicer sledita v večjih, a zato v tem izrazitejših presledkih. Samo ruski narod je izmed velikih narodov zmožen nositi tolikšnjo preizkušnjo družabne revolucije. Mali, šibki — na zunaj šibki! — narodi pa često nosijo trde udarce usode z ne navadno močatostjo in ravnodušnostjo. So med njimi celo ljudstva, ki se imajo zgolj svojemu prestanemu trpljenju in iz njega vznikli odpornosti zahvaliti, da še obstojajo in imajo še veljavo v svetu. Ljudstva pa, ki še niso vsaj zaslučila skrivnost in modrost trpljenja, neredko zapadajo tožbam in malodušju ter so pomilovanja vredna.

Mali, šibki narodi imajo v trpljenju samo trojno izbiro: malodušje, pogubno in slepo revolucionarnost ali uravnovešenost, ukoreninjeno v nadnaravi in večni Pravici. Tisti silni „zakaj trpim?“ lahko najde svoj najlepši in najnaravnejši odgovor: zaradi višjih in najvišjih vzorov. Iz te žive vere in vernosti se porodi čudovita narodna odpornost, katere ni kos nobena sila sveta. Mislimo samo na mali, krščanski narod Irceve, kako si je po stoletjih trpljenja izvojeval tako veličastno zmago nad gosposkim in brezčutnim angleškim ljudstvom! Veliki narodi se radi zamaknejo v to stranost in vsakdanjost ter često ne najdejo več pogleda navzgor. Preveč jih zaposlujeta skrb za gmotno srečo in briga za boljši prostor pod soncem. Mali ostanejo lažje ostrovidni in daljnovidni.

Zakaj smo zapisali besedo o malih in velikih? Prečesto se zgodi, da mali nehotè začnejo posnemati velike in se s pretiravanji osmešijo. Brezmejno zlo se lahko porodi za malo in šibko ljudstvo, če sebe in svojo usodo slepo meri z merami in načinom večjega naroda. Nek latinski pregovor pravi: Quod licet Jovi, non licet bovi! in hoče poudariti, da nikakor ni dobro in je nedovoljeno vse posnemati. Vsak narod ima v družini ljudstev svoje posebno poslanstvo in samo to mu pritiče. Če je to poslanstvo navidezno še tako neznamno in nevidno, v celoti je vendar nujno in neobhodno potrebno.

Naj vemo, da nosijo mali narod čim številnejše osebnosti v njem. Nihče v malem narodu ni podrejen, da bi igral brezimnega člana breznačajne mase ali množice. Majhen narod nujno rabi mož in ženò, zmožnih samostojnega mišljenja in pre-

udarka ter zrelih za zdravo sodbo in razsodnost. Čim več jih je, tem bolj odtehta njegova notranja sila zunanje število! Čim boljši so, tem bolj je zavarovana in zaščitena narodova osebnost in posebnost. Majhen narod mora biti močan in trpljenju. Ne bo trpljenja zmogel z zunanji silami in še manj s tožbami in zagrenjenostjo. Če pa spozna, da se vse življenje in zdravje poraja venomer iz trpljenja, mu je visoka šola in ga je v tem trenutku tudi že premagal. Majhnemu narodu je končno potrebna iskrena vera in vernost v najvišje, nadnaravne vzore, v katerih so vsi narodi enaki. Čim silnejša je narodova vera v nadnaravo, tem globlje korenini v naravi in je ni sile na svetu, ki bi ga zamogla izkoreniniti. Zmaterializiran narodič pa je zgolj igračka v morju mednarodnega življenja.

Važne Mussolinijeve izjave.

Kar je ostalo izza Führer-jevega poseta v Rimu prikrito in so preostajale samo domneve, je izpovedal sedaj Mussolini na velikem zborovanju v Genovi minule nedelje. Govoril je pretežno o bodoči zunanje-politični liniji Italije ter med drugim dejal:

„Oba svetova, germanski in romanski, sta danes v neposrednih ozkih stikih in sta v trajnem prijateljstvu in sodelovanju obeh revolucij odločena, da vtisneta našemu stoletju svoj pečat. To je hotel italijanski narod pokazati s sprejemom Führer-ja in kanclerja.

Besede, katere je v noči od 7. majnika govoril v Palazzo di Venezia, sta oba naroda dobro razumela in jih navdušeno sprejela. Niso bile zgolj diplomatskega in političnega značaja, marveč nekaj slovesnega in končnoveljavnega v zgodovini.

Os, kateri bomo ostali zvesti, nas ni ovirala, da ne bi vodili politike sporazuma z onimi, ki tak sporazum odkrito hočejo. Tako smo v marcu minulega leta vpostavili sporazum z Jugoslavijo in odtlej vlada na bregovih Jadrana popoln mir. Tako smo nedavno sklenili dogovor z Veliko Britanijo. Sporu, ki je resno ogrožal odnose med obema narodoma, je bilo lastno mnogo nerazumevanje in — recimo mirno — mnoga nevednost. Za mnoge tuje je Italija dežela, katero vsled srednjo-dobre literature le slabo poznajo.

Visoko na času je, da se prizna Italija orožja in dela, čas je, da se spozna narod, ki je v 20 letih najlepše dokazal svoje vrline, ki so z zavojevanjem imperija dosegle svoj višek. Zadnji govor angleškega min. predsednika je bil poizkus, da se prizna Italija fašizma, Italija revolucije črnih srajc v vsej njeni veličini. Dogovor med Londonom in Rimom je dogovor dveh svetovnih sil in se razteza od Sredozemlja preko Rdečega morja do Indijskega oceana. Dogovora se bomo vestno držali, upam, da bodo odgovorniki državni Anglije storili isto, tako da bo sporazum trajnega značaja. Glede pogovorov z Francijo sem previden in ne vem, če bodo vodili do zaključka; že zaradi španske vojne, pri kateri želi Francija zmago Barcelone in mi zmago generala Franca. A mi hočemo mir in zagotovim Vas, da tudi narodno-socialistična Nemčija želi samo mir. A če naj je mir siguren, mora biti oborožen!“

Pričetek gradnje Hermann Goering-ovega velepodjetja. Min. predsednik Goering je minuli četrtek v Lincu zaukazal pričetek gradnje rudniškega velepodjetja. V nagovoru na več desetisočev navzočih je med drugim dejal: „Ne smete misliti, da smo prišli iz rajha zato, da vam pripravimo posteljo, v katero se boste vlegli. Mi smo prišli vam pomagat. Delati pa morate sami! Vi morate svetu dokazati, da je lažnjiva njegova beseda o avstrijski „Gemütlichkeit“. Le-ta je sicer lepa po delu, med delom pa je „Gemütlichkeit“ lenoba! Tako boste sedaj dokazali, da znajo Nemci v Ostmarki ravno tako trdo delati in doseči ravno tako

velike uspehe kakor delavec v ostalem rajhu. Kar je zamudila naša generacija v groznih dneh leta 1918 in v naslednji dobi, moramo dvakratno nadomakniti.“ — Množica je vzela ministrova izvajanja navdušeno na znanje.

Dr. Ley o delavskem zaslužku. Državni organizacijski vodja dr. Ley je imel v zgornještajerskem mestecu Weiz med drugim nagovor o delavskem zaslužku ter je dejal: „Kmalu bomo iskali brezposelne delavce. Če stojijo pred tovarniškimi vrati agenti in iščejo delavcev, imajo delavci večjo vrednost in imajo pravico do dopusta, KdF-voženj, delavskih hišic, poklicne izobrazbe, zdravih delavnic in pravico do lepote dela. Ne višji zaslužek, nižje cene vodijo k cilju. In to zamorete delavci doseči samo z zvišanim delom. Zaslužek v Avstriji se izenači zaslužku v rajhu. Kdor dosega iste uspehe, mora dobiti isto plačo.“

Veličastni povratek Führer-ja in kanclerja Hitlerja v Berlin. Prestolnica naše države je priredila vračajočemu se vodji in kanclerju prav kraljevski sprejem. Na kolodvoru je kanclerja pozdravil min. predsednik Goering s člani vlade, generali in predstavniki stranke. S kolodvora je šla avtomobilska kolona skozi špalir milijonskih množic h kanclerski palači. Ves Berlin je bil v zelenju in zastavah, v noči prihoda pa bajno razsvetljen. 17 kilometrov dolga kolona bakljonoscev je pozdravljala vodjo ob železniški progi, navdušenje ljudstva pa se je nadaljevalo v zgodnje jutro.

Vlada „močne roke“ na Ogrskem. Min. predsednik Daranyi je sprejel od magnatske zbornice poziv, naj v interesu notranjega miru nemudoma nastopi proti radikalni ogrski desnici. Poziv je smatral za nezaupnico ter je odstopil, nakar je bila nova vlada sestavljena po dosedanjem gospodarskem ministru in guvernerju narodne banke Imredyju. Novi predsednik je v uvodnem govoru naglasil, da bo njegova smer krščansko-nacionalna ter da ji bo sledil neizprosno in odločno. Čujejo se glasovi, da bodo pod novo vlado razpisane nove volitve.

Nemčija in njena manjšina na Poljskem. „Berliner Tagblatt“ je priobčil večji članek na naslov Poljske, v katerem pravi, da kaže poljska vlada vedno manj razumevanja za potrebe nemške narodne manjšine. V dokaz navaja, da je na nemških šolah v poljski Gornji Šleziji 157 poljskih in le 67 nemških učiteljev, izmed 39 upraviteljev pa sta samo 2 Nemca. V zadnjem času so začeli po vrsti zapirati nemške oddelke v mešanih šolah, tako da se nemško šolstvo na Poljskem vsak dan bolj krči. List poziva nemško vlado, da skrbi za zaščito nemške manjšine na Poljskem.

V Španiji obupen položaj, a še nič konca. Nacionalistična radio-postaja je nedavno javila, da imajo nacionalne čete v rokah 360.000 kv. km španskega ozemlja, dočim gospodarijo republikanci nad 182.000 kv. km ozemlja. Dobra tretjina Španije je torej še v rokah rdeče vlade. A njen položaj v ničemer ni zavirljiv. V Kataloniji vladajo obupne gospodarske razmere. Živež prihaja ves po morskem poti, ki ni brez nevarnosti za natovorjene ladje. Velike električne centrale Katalonije so v

rokah nacionalnih čet in je torej vsa dežela pogreznjena v temo. Avtomobilistom primanjkuje bencina. Po izjavah časnikarjev vlada v Madridu lakota, ker živila vedno bolj primanjkujejo.

Obletnica smrti Abesinije. Svet Društva narodov je minuli teden razpravljalo o likvidaciji abesinskega vprašanja. Razprave se je udeležil poslednji abesinski cesar Haile Selasie ter za zeleno mizo branil pravice svoje bivše države ter zadnjič pozval Zvezo narodov, naj izpolni svoje obveznosti napram svoji članici. Položaj dramatične seje so rešili Angleži s predlogom, naj je vsaki državici članici prepuščeno, kako uredi odnose z Italijo in Abesinijo. Večina zastopnikov se je izjavila za predlog.

Stalinov 1. majnik t. l. je bil prav svojevrsten. Že teden dni poprej je dal zapreti vse količkej sumljive ljudi. Med njimi je bila dobra tretjina vojakov iz moskovske garnizije, ostali pa tovarniški delavci in inozemski komunisti. Stalin je bil ves čas obdan s vojo telesno stražo ter je prisostvoval samo vojaški paradi, sprejema pa je odpovedal ter se ostalih slovesnosti ni udeležil.

Nemirna Brazilija. Minuli teden je v glavnem brazilskem mestu Rio de Janeiro izbruhnil upor mornarjev, ki so hoteli strnoglaviti diktaturo predsednika Vargasa. Vodil je upor nek pomorski častnik Haselman. Uporniki pa so pripadniki takozvane organizacije zelenih srca. Najprej so se polastili mornariškega ministrstva, nato pa navalili na vojašnice in predsedniško palačo. Boji so trajali celo noč, nakar so redne čete postale gospodarice položaja, polovile voditelje in jih po vojaških sodiščih obsodile na smrt.

To in ono. Štajersko je posetil vodja nemške delovne fronte dr. Ley. Delavci so mu priredili povsod prisrčne sprejeme. Zagotovil je, da se bo položaj delavcev gospodarsko in družabno znatno zboljšal. — Komisar Bürckel je priporočal, naj se mestne ulice in trgi imenujejo po možeh zgodovinskega pomena, a naj se pri tem ne uvaja bizantinski kult. — Koroško je posetilo 60 članov nar. soc. voditeljske šole v Potsdamu. — Ljubljano so posetili pevci iz bolgarskega Plovdiva in bili deležni navdušenega sprejema. — Beograd in Sofijo sta posetila turški min. predsednik Bayar in zun. minister Ruždi Aras. — Vodja sudetskih Nemcev Henlein se je mudil v Londonu in imel razgovore z angleškimi osebnostmi. — „Regime fascista“ v Italiji piše v daljšem članku, da sta fašizem in katoliška akcija nezdržljiva. — Madžarska vlada je sprejela protizidovski zakon, ki uvaja omejeno število židovstva v javnih poklicih in na visokih šolah. — Anglija bo svoje zračno brodogradnjo potrojila, se je izjavil letalski minister. — Čehoslovaški državnik dr. Paylu je na povratku iz Dalmacije zavezil v reko Uno in utonil. — Švica zahteva od Zveze narodov, naj jo oprosti vojaških in gospodarskih obveznosti, da zamore v vsakem slučaju ostati nevtralna. — Japonci so zasedli veliko kitajsko luko Amoj in hočejo pretrgati vezi Kitajske z Evropo po morju. — V Srbiji in Črni gori so bili minuli teden zameti in poplave. — Belgijska vlada je odstopila. Novi kabinet je sestavil dosedanjí notranji minister Spaak. — Kitajci trdijo, da uvajajo Japonci vojno s strupenimi plini. — Država Čile je izstopila iz Zveze narodov.

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(4. nadaljevanje.)

Buk ju je pozdravil prijazno kot nova tovariša. Dav se sploh ni zmenil za prišleca, a Špic je hotel ustrahovati najprej enega, optem še drugega. Bil se mu je približal, migaje miroljubno z repom; ali kmalu je moral zvedeti, da se tu ne dá z dobroto nič opraviti. Ko so se mu ostri Špičevi zobje zapicili v stegno, se je samo glasno zadril in ubežal. Toda pri Ješu se je Špic vendarle nekoliko zmotil. Prizadeval si je, da bi mu prišel za hrbet in ga popadel od zadaj; ali Ješ se ni dal prekaniti, temveč se je urno obračal v krogu in bil vsak hip pripravljen, da sprejme napadalca z ostrimi zobmi. Pri tem je naježil dlako, oči so mu žarele ko samemu vragu in renčal je tako divje, da se je Špic ustrašil in opustil svojo hudobno namero. Hoteč dati duška svoji jezi, je planil proti plahe-mu, žalostno ležečemu Bilu in ga zapodil prav na drugi konec taborišča.

Zvečer je privedel Peter še nega psa, ki je bil star in suh ko trska; o njegovi bojevitosti so pričale številne brazgotine po telesu in imel je samo eno oko. Imenoval se je Pust in je bil v resnici siten in pust. Kakor Dav je tudi od zahteval od ostalih, da ga pusté lepo na miru; ko je počasi in oprezno legel v njih sredo, se ga tudi Špic ni upal nadlegovati. Imel je še neko posebnost in Buk je

Javno življenje v Nemčiji.

Führer in kancler Adolf Hitler se je nekoč izjavil: „Državi poveljuje stranka.“ Po programu narodno-socialistične stranke je država podrejena stranki. Stranka ji daje politične in svetovno-nazorne smernice, stranka je edino priznana voditeljica vsega javnega življenja.

Ko je narodno-socialistična stranka leta 1933 prevzela v državi oblast, si je privzela nalogo političnega vodstva nemške nacije v smislu narodno-socialističnih načel. Težišče njenega dela je na narodni in posebno mladinski vzgoji. V posebnih, takozvanih Adolf Hitlerjevih šolah se vežba mladi naraščaj, izbrani posečajo narodno-socialistične visoke šole v posebnih gradovih. Posebni kulturni odseki skrbijo za smotrno ljudsko prosveto, nadzorujejo kulturne organizacije in jim nudijo smernice in prosvetno gradivo. „Narodno-socialistična stranka je stranka velike Nemčije“ je izjavil Führerjev namestnik Hess in s tem poudaril vrhovno nalogo stranke, ki je v ustvaritvi nemškega narodnega občestva, zaščiti njegove časti in varstvu njegove koristi.

Narodna korist in narodna čast! to dvoje je vrhovna smernica javnega življenja v Nemčiji. Postavodaja in sodstvo, gospodarsko in družabno ter kulturno življenje stoje pod tem vrhovnim principom. Kar nemški narodni družini koristi, je dovoljeno in zaželeno, kar ji škoduje, je kaznjivo. Sodbe se izrekajo v imenu nemškega naroda. Kot osnova in podlaga gospodarjenja je cenjeno delo in država sama nastopa kot največji delodajalec in podjetnik. Stanovom je predpisana njihova služba v narodni družini kot njihova vrhovna služba. Sledi nekdanjih družabnih razredov — kapitalistov in proletarcev, aristokratov in meščanov — so zabrisane, v očeh stranke in države je vsak najprej Nemec, član nemške narodne družine.

Z neverjetno ljubeznijo obdaja narod Führer-ja in kanclerja, ki je hkrati vodja stranke. Stranka ni organ državnega aparata, a ima pravico protesta proti vsaki postavi in sme sama staviti državi svoje predloge. Tako je stranka nekaka zastopnica naroda napram državi in državnemu aparatu. Zastopstvo narodnih teženj ji omogoča njen do podrobnosti izveden aparat. Razdeljena je v pokrajine (Gau-e), katerim načeljujejo kot vrhovni politični vodje pokrajinski voditelji (Gauleiter-ji). Pokrajine so nadalje razdeljene v okrožja (Kreis) z okrožnimi voditelji, v kraje s krajevnimi vodji in celičnimi voditelji. Aparat deluje točno in brezhibno in vrhovno vodstvo stranke je stalno točno informirano o najmanjših podrobnostih ter zamore v najkrajšem času izvesti velikopotezne akcije. Če dostikrat strmino nad narodno-socialistično disciplino, je to zasluga sijajnega strankinega aparata.

Narodno-socialistična stranka se deli v razne skupine in podzveze. Militantni (vojaški) formaciji sta SA in SS. Najvažnejša podzveza stranke je DAF, nemška delavska fronta, ki združuje okoli 16 poklicnih skupin. Vrhutega ima stranka posebne urade za narodno zdravstvo, telniko, agrarno politiko, tisk itd. Člani narodno-socialistične stranke imajo napram ljudstvu posebno obveznosti. Posebna strankina naloga je, da izbira najspodobnejše in jih postavi na mesta, za katera so rojeni.

imel smolo, da jo je odkril; ni namreč mogel strepeti, da bi se mu kdo bližal od strani slepega očesa. Buk se je nevede prvi pregrešil in razjarjeni Pust ga je takoj kaznoval; zakadil se je vanj ter ga uklal na plečih do kosti, da se rana dolgo časa ni marala zaceliti. Buk si je ta nauk zapomnil in tudi ostali psi so bili odslej previdnejši.

Ta večer Buk dolgo ni vedel, kam bi položil trudno glavo. Šotor, ki ga je razsvetljeval in grel prijazen ognjič, je ležal prav vablivo sredi bele planjave. Buk je stopil vanj, kar se mu je zdelo čisto prav, in si izbral pod ponjavo prijetno ležišče. Toda Peter in France sta ga napodila s kletvicami in psovskami ter metala za njim kuhinjsko posodo, da se je rajši umaknil v mrzlo temo. Oster veter je bril od reke in presna rana ga je pekla; nič ni vedel, kam bi se dal Slednjič je tiho legel v sneg in poskusil zaspati; ali preveč ga je zeblo in moral je spet vstati. Tresoč se od mraza, utrujen in obupan se je plazil okoli šotorov, a se ni upal v nobenega več vstopiti. Tu in tam se je zagnal vanj pes; tedaj je naježil dlako na hrbtu in divje zarenčal (tega se je hitro naučil), da se ga ni nobeden upal lotiti.

Nazadnje se je domislil, da bi bilo vendar dobro pogledati, kako so si tovariši postlali za noč. Ves začuden je opazil, da so izginili ko kafra. V šotorih niso mogli biti, sicer bi tudi njega ne bili od tam napodili. S povešenim repom je taval brez miru po taborišču; zeblo ga je in bil je jako slabe volje. Kar se nenadoma vdre s sprednjimi nogami v mehki sneg in pod njim se zgane nekaj temnega. Renče odskoči, naježi dlako na hrbtu in se pripravi za boj. Ali glas izpod snega je prijazen;

Narodno-socialistično stranko odlikuje predvsem dejstvo, da so nosilci njenega gibanja in življenja mlajši ljudje. Bolj so gibčni od starih in tudi bolj idealni in baš gibčnost in idealizem sta najvažnejši vrline političnih voditeljev. Z ljubeznijo, nam Slovencem skoroda v tej stopnji nepojmljivo, se oklepajo svojega voditelja, vsaka njegova želja jim je povelje. Nikakor tudi ni slučajno, da posveča narodno-socialistična država tudi šolski mladini, moški in ženski, največjo pozornost in jo skuša telesno in duševno usposobiti v odpornega in vztrajnega borca za narodno-socialistične vzore. V okolišju vsakih 8 km se bodo v dogledni dobi nahajala moderno urejena mladinska zavetišča, kamor se bo mladina na svojih izletih zatekala in našla gostoljuben sprejem. Mnogi porenjski gradovi so s tem zadobili nov pomen, v nekdanjih viteških dvorinah se zbira sedaj potujoča nemška mladina in se navdušuje za nove ideale. Mladina je nadalje, ki daje svežo barvo številnim javnim prireditvam in nastopom. Skratka: skrb stranke in države za mladino je vzgledna in daljnovidna. V tem pogledu bi se mnoge države od Nemčije lahko veliko učile.

Narodno-socialistična stranka ali s polnim naslovom: Narodno-socialistična nemška delavska stranka naj bi bila po mnenju svojega voditelja most v lepšo bodočnost velike Nemčije. Danes še stranka in organizacija, hoče postati po mladini novi nemški narod bodočih desetletij.

Domače novice

Stara kmečka ohcet.

Z današnjim prostim posnetkom iz ravnokar v založbi Mohorjeve družbe izšle knjižice „Koroški ženitovanjski običaji“, katero toplo priporočamo vsem ljubiteljem narodnega blaga in kmečke pristnosti, bi dali radi pobudo za zbiranje narodnega blaga. Vse življenje na deželi je bilo nekoč prepreženo z lepimi in globokimi običaji, ki pa so danes že domala pozabljeni. Škoda jih je in vsaj v tisku naj bi jih rešili. Takole opisuje knjižica koroško ohcet v Mežici:

Ko si fant izbere nevesto in pripravi vse potrebno za ženitev, si najame izmed svojih tovarišev „camarja“. Camar ženinu ne druguje samo na svatbi, ampak mora namesto ženina in neveste tudi na svatbo vabiti. Pražnje oblečen, okoli klobuka z rdečim trakom, katerega dolgi konci mu mahljajo po hrbtu, s šopkom na jopiču in lično palico v roki, na katero je tudi navezan rdeč trak, jo mahne camar k ženinovim in nevestinim sorodnikom, prijateljem in sosedom, da jih povabi na veselo ženitnino. Dokler je bila v rabi še narodna noša, je camar nosil s seboj tudi pištolo in s streljanjem naznanjal prihod in odhod od hiše, kjer je vabil. Ko pride camar do osebe, ki jo naj povabi, se odkrije in pozdravi s starim krščanskim pozdravom: „Hvaljen Jezus Kristus!“ Nato: „Od poštenega ženina Antona in neveste Marice sem poslan, da vas povabim za ta in ta dan v cerkev k njuni poroki, kjer se bosta poročila pred Bogom, kakor sta se poročila Jožef in Marija; po poroki pa na veselo svatovščino, kjer je pripravljen kra-

zato se spet radovedno približa. Topla sapa mu zaveje v nos; tedaj vidi, da je temna stvar v snegu, ki se je je tako ustrašil, dobrodušni Bil, ki mu veselo maha z repom v pozdrav in ga v znak prijateljstva liže z gorkim, vlažnim jezikom po gobcu.

Buk se je spet nečesa naučil. Zdaj ve, kako se naredi! Poiskal si je pripraven kotiček, si izgrebel globoko luknjo v snegu, zlezal vanjo in se zvil v klobčič. Kmalu je njegova telesna toplota napolnila mali prostor in Buk je trdno zaspal. Le včasih je zarenčal ali pa polglasno zalajal, kadar so ga v sanjah vznemirjali dogodki dolgega in naporenega dne.

Drugo jutro se je prebudil šele, ko je bilo v taborišču že vse na nogah. Prvi hip se ni mogel zavedeti, kje prav za prav je; kajti snežilo je vso noč in bil je popolnoma zakopan pod snegom. Nad seboj in kraj sebe je čutil nekaj neznanega; lotil se ga je grozen strah — strah divje zveri pred pastjo. To je jasno pričalo, da se vrača k življenju svojih prednikov; saj je bil omikan pes in kot takšen ni poznal pasti iz lastne skušnje in se je torej sam od sebe ni mogel bati. Nehote je naščetinil dlako na hrbtu in na plečih, mišice so se mu napele; z divjim tuljenjem je skočil na svetli dan, da se je zaprašil sneg okoli njega. Ali še preden je stal spet na nogah, je ugledal belo taborišče pred seboj in takoj vedel, kje je; kot blisk mu je prišlo na misel vse, kar je doživel od trenutka, ko je šel z Manuelom čez polje, pa do večerajšnje noči, ko si je kopal luknjo v snegu.

France ga je pozdravil ves navdušen. „Kaj si ga videl, Peter?“ je klical. „Ta šmentani pes se ti uči tako hitro, kakor da bi imel človeški razum.“

ječ kruha in bodo pele žlice in vilice!" Camarju se redno postreže s klobaso.

Camar vozi tudi prevoz nevestine bale, kar se vrši kak dan pred poroko, in ako je med potjo „šranga“, je njegova naloga, se s fanti pobotati. V ta namen mu ženin izroči nekaj denarja. Višina odkupnine je odvisna od tega, ali je camar z voznikom ali šrangovci bolj spretnih in namazanih jezikov.

Na dan svatbe prejme camar od družice ves nov okras: trak na klobuk in na palico in šopek na jopič, ki je tudi zavezan z rdečim trakom z dolgimi konci, ter šopek tudi na klobuk. Ves camarjev okras je pretežno rdeče barve, medtem ko imata ženin in nevesta vse to belo.

Svatje se zberejo na ženinovem ali nevestinem domu, camar jih sprejema in jim hodi z godbo nasproti. Botra ali „matična široka“ prinese s seboj svatovske šopke in jih pripne na prsi svatom. Camarju in družici jih pripne družica. Pred odhodom v cerkev ima starešina na ženina in neveste kratek nagovor, godci zaigrajo pesem „Nebeška svatovšna“ in nato odide svatovska družba proti cerkvi. Med mašo sedita camar in družica v prvi ženski klopi. Med mašo je darovanje, nato izpijejo „šentjanževca“, nakar odhajajo na gostijo. Najprej gredo v plesno sobo, kjer zariše camar s palico križ in pelje na prvi ples „štajriš“ botro ali „mater ta široka“ in začne ženitovanjsko veselico z lepo pesmijo: „Smo svatje se zbrali v imenu Boga...“ Ko odpoje botri, nevesti in družici in je minila prva polka, gredo svatje v jedilnico, kjer je nekoč nevestin mož „posajal“ posamezne svate z lepimi nagovori. Med gostijo mora skrbeti za zabavo camar, ki je nekoč moral znati tudi številne šavljivke, katere je odpeval med „štajrišem“. Ob koncu svatbe zaigrajo godci stoje polko v čast kuharicam. Pri zadnji jedi, pečenki, gredo camar, družica in nevestin mož pobirat „lečman“, pri čemer nagovarja camar vsakega svata z najbolj častnim naslovom. Sledi zadnja obred svatovščine: camar in družica morata „venec dol rajati“. Med „štajrišem“ zapoje enkrat camar, drugič družica. Ženin in nevesta plešeta in hodita molče. Ko da družica venec camarju, ga da tudi nevesta ženinu.

Košček nekdanje lepote! Naši bralci naj nam sedaj postrežejo še s svojimi spomini!

Glavno mesto slovenskih izseljencev v Ameriki je Cleveland v Zedinjenih državah severne Amerike. V njem imajo Slovenci svoj „Jugoslovanski kulturni vrt“, ki sta ga jim podarila vlada Zedinjenih držav in mestna občina clevelandska. Tam imajo svoje spomenike že veliki slovenski škof Baraga kot za vso Ameriko zaslužni kulturni pionir, črnogorski knez-pesnik Njegov, goriški slavček Simon Gregorčič in pisatelj Ivan Cankar. Dne 14. maja so svoj kulturni vrt Slovenci otvorili z veličastnimi manifestacijami, katerih se je udeležil kot zastopnik Slovenije ljubljanski župan dr. Adlešič. Na slavnosti je govoril tudi ameriški državni predsednik Roosevelt.

Učimo se pri nemškem narodu! Koliko velja med Nemci dejavna narodna ljubezen in kako visoko se ceni narodna žrtev! Mi bi morali biti dobri učenci v nemški šoli, da bi se učili, kako se je treba svojega naroda in svoje narodnosti okle-

Peter je resno prikimal. Bil je sel v službi kantske vlade, ki je moral pogosto prenašati važna poročila; zato si je vedno želel dobiti dobrih psov, ki bi mu lajšali težko službo, in je bil seveda Buka jako vesel.

Ta dan so dospeli še trije psi, tako da jih je bilo vseh skupaj devet, kar je zadostovalo za vprego. Preden se je še minila ura, so že stali vpreženi; kmalu nato so tekli z vetrom za stavo proti severu.

Buku je bilo čisto po volji, da so se vendar enkrat odpravili na pot. Opazil je, da so zdaj tudi vsi ostali psi kar oživali in da z veseljem opravljajo delo, dasi je zelo naporno. Najbolj pa se je moral čuditi Davu in Pustu. Brž ko sta stopila v vprežno jermenje, sta se popolnoma izpremenila; nič več nista bila zaspana in malomarna, temveč sta postala živahna in čila in sta si na vso moč prizadevala, da bi šla vožnja gladko izpod rok. Delo v jermenih jima je bilo v največjo zabavo; hrepenela sta le po njem, posvečala mu vse svoje moči. Dav je tekkel tik pred sanmi, pred njim je bil vprežen Buk, pred tem Pust in po vrsti vsi ostali, privezani drug pred drugega, tja do Špica, ki je vprego vodil.

Buka so namestili nalašč med Dava in Pusta, da bi se v njuni šoli dobro izučil. Bil je zares dober učenec, a onadva sta se pokazala kot izvrstna učitelja, ki sta ga učila z ostrimi zobmi, kaj mora in česa ne sme storiti. Ker jima je pri tem poslu pomagal tudi Francetov dolgi bič, je Buk spoznal, da je pametneje potrpeti kakor pa misliti na maščevanje.

(Dalje sledi.)

pati s srcem in dušo. Nič ni bolj zasovraženo med Nemci kakor oni kramarski duh, iz katerega trepeta človek zgolj za svojo zasebno koristjo in častjo in četudi mu pri tem umira njegov narod. Učimo se pri Nemcih!

Slovenski otroci v rajhu. Otroški akciji v rajhu so bili pridruženi tudi nekateri slovenski otroci. Oče enega teh otrok nam je vpsal na ogled pismo, ki ga je sprejel od malčka iz bivšega rajha in ki se glasi: „Ljuba družina! Tudi Vas nisem pozabil. Pišem Vam, kako je tu v rajhu. Zdrav sem, pridobil sem celo na teži. Sem se že nekoliko privadil, a prve dni mi je bilo zelo dolgčas. Dejali so mi, naj zapojem kako slovensko pesmico. Pa sem jo zapel in so me ljudje radi poslušali. Tudi slovensko govoriti sem moral. Mi otroci nismo ostali skupaj, marveč smo bili razdeljeni po družinah. Vsak dan po smo se shajali in smo se sprehajali po vasi. Že ob prihodu je tukaj vse cvetelo, sedaj pa je precejšen mrz. Pozdravlja Vas Vaš Rudi.“

Iz življenja pok. župnika Štefana Bayer-ja. Rajni župnik Štefan Bayer se je rodil leta 1864 v Ljnih na Češkem. Nadarjeni mladenič češke narodnosti je postal v cel. bogoslovju vrhovni prefekt, bil leta 1890. posvečen za duhovnika in je nastopil svojo prvo službo v Dobrli vesi. Socialno čuteč in strokovno izvežban se je poleg dušno-pastirske brige posvetil tudi združništvu in je med ustanoviteli sinčeveške posojilnice. Tedanji dež. predsednik ga nekoč pokara: „Denar nima nič opraviti s cerkvijo.“ Mladi Bayer odvrne: „A ljudje, ki so v posojilnici, imajo opravka z vero!“ — Pozneje je postal provizor in župnik na Medgorjah ter nato v Pokrčah. Po smrti ljubeznivega dekana Wieser-ja je na željo škofa Kahna prosil za Grabštanj in ga dobil. Zmožni, neustrašeni, mladi duhovnik si je kmalu pridobil simpatije ljudstva. To so bili časi, ko so bili — kakor je na grobu rekel sedanji grabštanjski gospod župnik — fajmošter, šolmošter in stražmošter edini. Bayer je bil tudi visoko spoštovan prijatelj rodbine kneza Rosenberga, ki je rad bival v Grabštanju. Po glasovanju je zaprosil za Logo ves in se tudi tod prav kmalu udomačil. A kmalu so mu pričele pohajati moči in se ga je lotila naduha. Pred dvema leti je obnemogel in izpregel ter odšel za stare dni k svojemu prijatelju g. dekanu Schenku v Št. Jakob. Tu je našel svoj počitek in svoj mir in končno svoj zadnji prostorček. Premoženja ni zapustil, ker je bil predober in je vse sproti zdajal. Še svojih pogrebcev ni pozabil. Govorniki, ljudstvo in pevci so se dobremu duhovniku oddolžili za njegovo veliko ljubezen, pri Bogu pa je našel svoje plačilo. N. p. v m.

Klagenfurt—Celovec. († stolni prošt dr. Jan Quitt.) I. majnika je v Celovcu v Gospodu zaspal g. stolni prošt dr. Jan Quitt. Ranjki se je rodil leta 1870 v Štanju na Štajerskem kot sin malega vinogradnika. Kot fantek je nekoč vodil konja h koritu, konj se je splasil in zadel dečka v nogo. Starši so nato začeli za sina, čigar noga ni bila sposobna več za težje delo, iskati primeren poklic in ga dali študirat. Po dovršeni gimnaziji je mladenič hotel postati misijonar, a so ga vsled pohabljenih noge zavrnili, nakar je vstopil v graško semenišče in nato prišel kot doktor filozofije in bogoslovja za prefekta v celovško Marijanišče in docenta cerkvene in umetniške zgodovine z bogoslovje. Škof Kaltner ga je imenoval za gen. vikarja, leta 1923 pa se je umaknil v kapiteljski dom kot stolni dekan in pozneje stolni prošt. Četudi prezaposlen je bil predsednik književne družbe sv. Jožefa in predsednik škofijskega muzealnega društva i. dr. Njemu je bilo poverjeno delo, ko je škofija skušala v Rimu doseči proglasitev bl. Heme za svetnico. Vestnega duhovnika bo škofija težko pogrešala. Od njegovi smrti so listi opozorili, da je bil 60. stolni prošt krške škofije in da je za prvim proštom Pabom leta 1138. minulo ravno 800 let. Slovenci bomo rajnega ohranili v hvaležnem spominu. Naj počiva v božjem miru!

V sredo 11. t. m. se je vrnil na svojo župnijo v Škocijan preč. g. župnik Vinko Poljanec. Sodnijska obravnava, ki bi imela slediti preiskovalnemu zaporu, je bila odpovedana in po osemdnevnem policijskem zaporu je bil g. župnik izpuščen v svobodo.

Koliko denarja smeš imeti pri izpotovanju? Potniki smejo pri izpotovanju v inozemstvo nositi seboj samo novce (ne bankovcev!) v skupnem znesku do 10 RM. Inozemska denarja smejo imeti kvečjemu v vrednosti do 20 RM in to samo enkrat v mesecu. V obmejnem prometu je istotako dovoljenih samo 10 mark v novcih, za inozemski denar pa je potrebno dovoljenje dunajskega deviznega urada. — Pri vpotovanju v Nemčijo je dovoljeno nositi kvečjemu 10 RM v novcih. Inozemski denar se lahko nosi v poljubni višini. Kdor si pri izpotovanju izposluje od deviznega urada dovoljenje, da sme nesti v inozemstvo večjo svoto nemškega denarja, lahko prinese isto svoto tudi nazaj v domovino.

Radsberg—Radiše. (Smrt dobre mamice.) Pred zadnji dan m. m. smo položili k večnemu počitku mater Ano Laknerjevo. Dolga njena življenjska pot 82 let je bila pogosto posuta s trnjem. Svoje največje veselje pa je doživela, ko je stopil pred Gospodov oltar njen sin Valentin kot novomašnik. A že leto navrh je stala ob svežem grobu sinaduhovnika. Velika je bila takrat žalost vse fare, največja seve bridkost materina. Črez deset let ji je smrt ugrabila še sina-filozofa tik pred njegovim zadnjim državnim izpitom. Pred 15 leti je preizkušena mati izgubila tudi svojega moža in ostala na večer svojega življenja sama, le njeni vnuki so ji poleg bolnega sina in hčere lajšali težo poznih let. Vedno spet je hodila k svojim dragim, spečim v grobovih. Na njenem grobu so ji domači g. župnik govorili besede zahvale in slovesa v imenu vseh, ki so bili deležni božjih milosti po njenem sinaduhovniku, ker bi brez materine žrtve in vzgoje družina ne dala duhovnika. Tudi mi prosvetaši smo se z hvaležnostjo spominjali v molitvi rajne matere, ki nam je dala ustanovitelja našega društva in prvega prosvetnega delavca v fari. Sinaduhovnik je postavil temelje naše prosvete, le žal, da je njegova zgodnja smrt prekrižala lepe nadaljne načrte. — Majnik je prišel. Ti pa si odšla, da boš v večnosti obhajala majnik večne radosti, sreče in veselja. Laknerjevi in Thalerjevi družini izrekamo toplo sočutje, rajniki materi pa večni mir!

Köttmannsdorf—Kotmara ves. Orožnik in posestnik Močunig Gabrijel je nedavno vozil domov krompir. Nenadno se mu splaši konj, voznik pade z zvoza na kamnat breg in se težko poškoduje. Z rešilnim avtom ga prepeljejo v Celovec, a zanj ni bilo več pomoči. Še istega dne je umrl. V četrtek 12. t. m. smo rajnega ob veliki udeležbi pokopali. N. p. v m. — Dobra letina se nam obeta. Sadje, posebno jabolka, so v cvetu, njive dobro kažejo. A ne smemo dneva hvaliti pred večerom.

Ferlach—Goriče pri Borovljah. V noči od 13. na 14. majnika je bilo vlomljeno v p. d. Nabernčnjakovo gostilno. Tat je vdrl pri okno v sobo in si pomagal s sekuro odpreti vrata. Odnešeno je bilo okoli 30 S denarja, več cigaret in tudi posestnikovo kolo. O storilcu ni sledu.

Koroški drobiž. Vodja nemške mladine Baldur v. Schirach je dosegel 31. leto in bil deležen mnogih čestitk. — S 15. majem je stopil v veljavo poletni vojni red na železnicah. Ostane veljaven do 1. oktobra. — V Lincu je min. preds. Goering prišel z zgradbo rudniškega velepodjetja. — 14. in 15. t. m. je mladina zbirala darove za mládska zavetišča. — Letošnji jesenski velesejem v Celovcu bo od 25. avgusta do 4. sept. — Sejmišče bo razširjeno. — Celovško kopališče ob jezeru je bilo minulo nedeljo otvoreno. — Beljaški arhitekti snujejo nov načrt za mesto Beljak in ga bodo predložili Berlinu. — Vsako zviševanje cen v trgovini je strogo prepovedano. — Trgovcem je naročeno, da morajo svoje izloženo blago označiti s cenami. — Karl Rom, kočevski Nemeč, je na Dunaju izdal knjigo „Rebellion in Gottschee“. — V Medborovnici je umrl 31letni puškarski pomočnik Simon Suklitsch. — Minuli teden v sredo je bil v Celovcu viden polarni sij. — Cena piva se je znižala za 4 groše pri litru. — 13letni Janez Ladinig iz Dul pri Tinjah je padel z drevesa in se nevarno poškodoval. — Na Vinarah pri Št. Vidu je umrla gospodinja Apolonija Kuess. Za njo je prišla mlada gospodinja od Janeževe hiše s Proboja. — Iz Škocijana gradijo novo cesto proti Zablaniškemu jezeru.

Naša prosveta

Tesneje k materi.

So časi, ko pritičejo materam izredne naloge. Družine — ta najnaravnejši in najlepši kos življenja na zemlji — začutijo in zaslutijo veličino svoje naloge in svojega poslanstva. Starši in otroci se nehotе ožje k sebi strnejo, družina gre — kakor pravimo — vase in se prerodi od svoj korenin ali pa začne zbog svoje šibkosti usihati in veneti.

Mati — to je mirna, uravnovešena stran družine, kjer je možu in otrokom počitek in uteha. Kaj vemo o materi? Zdravniki dokazujejo, da je materino mleko za otrokovo telesno uspevanje v prvih mesecih prava čudežna tekočina. Dušeslovci po dodajajo, da je materina ljubezen najboljša hrana za duhovno in duševno uspevanje družine. Ob možu zaživi žena, ob otroku mati, ob obojem se razvije najkrasnejši smisel ženskega bitja na svetu, razkošno obdarjenega po naravi in nadnaravi.

Kakšna je uravnana, prava mati? Takole jo opisuje nek učitelj v svojem strokovnem glasilu: Prava mati je notranje izravnana ter trdno stoji v življenju. Ne zanemari niti moža niti otrok, a nobenemu ne daje kake prednosti. Ako mož odpove, mu pomaga ter zmaguje tudi v najtežjih prilikah. Svoje otroke ljubi, a jih niti preveč ne ljubkuje niti razvaja niti se preveč ne boji zanje.

Pri vzgoji poskuša uvaževati posebnosti poedinih otrok v mislih pa ji ni, kako bi jim ustvarila čim lažje življenje, marveč, kako bi iz njih vzgojila vrle ljudi, ki bodo vedno in povsod izpolnjevali svoje dolžnosti, ne da bi mislili samo na lastno korist in lastno ugodje. Urejena mati torej vzgaja socialno čuteče ljudi, ki jih naša doba tako zelo potrebuje. Pri svojem vzgojnem postopanju se rada drži preizkušenih vzgojnih načinov, vendar ni slepa za nove potrebe. Zelo rada se da poučiti ter je najmarljivejša obiskovalka vzgojnih predavanj in tečajev. Za vzrejo in vzgojo otrok se ne straši nikakih osebnih žrtev. Njeni otroci jo obožujejo in njen vpliv sega daleč v njih poznejše življenje, posebno pri deklicah, ki imajo kot bodoče matere v njej živ vzgled najlepšega materinstva.

Te besede o vzorni materi bi morali počasi in dobro in večkrat prebirati. Sosebno danes! Pravijo, da so v pred- in medvojni Rusiji odpovedale predvsem matere in je povsem naravno sledila kazni, da je država materam otroke jemala z naročja in jih začela vzgajati po svoje tudi proti volji mater in seve — očetov. Izpričana resnica je, da se uprav zatajeno ali zaigrano materinstvo najbridejše kaznuje najprej nad ženo samo in tudi nad celo družino. Sedanjemu našemu rodu je prirojeno, da nekam nagonsko ali celo zavestno hoče tesneje k materi kakor bi jo hotel prositi: sedaj nam moraš biti ti, mati, varuhinja in učiteljica, zaščitnica in branilka! — Ali pa matere to prošnjo otroških ustn res razumejo?

Augsdorf—Loga ves. V nedeljo 22. t. m. priredi naše prosvetno društvo ob 3. uri pop. v dvorani pri Marici svoj letni občni zbor s poročili, petjem in govorom zvezinega predsednika. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

St. Michael—Šmihel pri Pliberku. V nedeljo 22. t. m. priredi naše društvo ob 3. uri pop. v dvorani pri Šercerju igro „Roza Jelodvorska“. Med odmoru petje in tamburiranje. Vabi odbor.

Keutschach—Hodiše. V nedeljo 29. majnika priredi tukajšnje prosvetno društvo svoj občni zbor in sicer ob pol 3. uri v domu sv. Jožefa. Poleg poročil in petja je na sporedu tudi važen govor. Vabljeni!

Gospodarski vestnik

Razdolžitev kmetijstva.

Iz Berlina poročajo:

Avstrijsko kmetijstvo je treba znova zgraditi in mu poveriti nalogo, kakoršno ima v veliki Nemčiji. Predpogoj tega je pospešeno in temeljito razčiščenje v času bivše vlade nastalih dolgov. Preteklost mora biti popolnoma zbrisana, predno se začne novo delo. Avstrijska deželna vlada je odredila odgoditev prisilnih licitacij do 30. junija t. l. Sedaj pa je minister za prehrano in kmetijstvo sporazumno s pristojnimi ministri in avstrijsko deželno vlado izdal odredbo o rozdolžitvi kmetijstva v deželi Avstriji.

Odredba poverja izvedbo rozdolžitve že obstoječim oblastem kmetijske uprave v Avstriji, takozvanim deželnim uradom. To je bila izrecna želja avstrijske vlade, ker deželni uradi dobrega poznajo splošno-kmetijska vprašanja avstrijskega kmetijstva kakor tudi posebne prilike kmetij v posameznih delih dežele. Uradi torej jamčijo, da bo važna in težavna naloga rozdolžitve izvedena stvarno in naglo. Do 31. decembra 1938 prijavijo lastniki kmetij, gozdarskih podjetij in vrtnarji svoje rozdolžitvene predloge. Rozdolžitev bo dovoljena samo posestnikom, ki so rozdolžitve potrebni, zmožni in vredni.

Razdolžitev zasleduje cilj, da se posestnikom omogoči redno gospodarjenje, življenje in plačevanje javnih dajatev ter odplačevanje in obrestovanje dolgov. Važna je predvsem ugotovitev, koliko posamezna kmetija zmore. Na tej ugotovitvi sloni vsa rozdolžitvena akcija. Okrožno kmečko vodstvo je zaenkrat zbralo podatke o zadolžitvi posameznih kmetij in ima sedaj nalogo, da s pomočjo strokovnjakov prouči in v slučaju potrebe pregleda kmetijo. Posestnik mora staviti seve vse svoje ostalo premoženje za kritje dolgov na razpolago, posebno je dolžan, da odproda zemljo, ki je potrebna za novo utrditev odpornega kmetijstva.

V podrobnosti se nova odredba ne spušča, marveč prepušča podrobne sklepe in ukrepe upravnemu aparatu. Dolgovi se prisilno ne bodo znižali, marveč samo definitivno ugotovili in se bo določilo nizko obrestovanje. Tirjatve delavcev in nastavljenecv, obrtnikov in dobaviteljev bodo ne glede na višino takoj odplačane, nadalje tudi vse tirjatve, ki ne presegajo 100 mark. Dolgovi, ki naj se čimprej odplačejo, bodo delno kriti in delno

prevzame večji ali manjši njihov del nemška rentna banka. S trenutkom, ko je razdolžitveni načrt odobren, izgubijo tirjatve, katere je prevzela rentna banka, svojo veljavo za posestnika-dolžnika. Posestnik pa je obvezan odplačevati rentni banki gotov obrok, ki znaša 4½ procenta tirjatve in se samo v izjemnih slučajih zniža na 3½ procenta. Pri malih in srednjih kmetijah se v slučaju, če razdolžitev v navedenem slučaju ni izvedljiva ali če upniki niso zadovoljni s popusti, renta zniža na 3 oz. 2½ procenta. aZ razdolžitev potrebna sredstva je finančni minister že stavil na razpolago.

Zboljšanje planšarstva. Svoječasno že smo javili, da je vlada pripravljena prispevati h gradnji in popravil pastirskih koč, hlevov, planinskih potov in dobavi vode. Polovico stroškov morajo nositi interese, drugo polovico krije država. V prošnji za podporo je treba upoštevati posebne točke in obveznosti, katere interese prevzamejo, ter priložiti podroben gradbeni načrt. Dela so dovoljena šele s trenutkom povoljne rešitve. Da se dela pospešijo, so uvedeni posebni uradni dnevi v političnih okrajih, katerih termini so razvidni na občinskih tablah.

Akcija za silo-naprave. Zanimanje za gradnjo silonaprav v deželi vidno narašča. Pristojni krajevni kmečki vodje jemljejo prijave do konca maja na znanje. Gotovo je, da vsem željam ne bo mogoče takoj in v tekočem letu že ustreči. Višina državne podpore ni fiksna, marveč se ravna po velikosti silo-naprave, vsekakor pa krije dve tretjini do tri četrtine gradbenih stroškov. Letos se bodo gradili silosi z vsebino 20—70 kub. m. za zeleno krmo in krompir. V poštev pridejo predvsem kraji, kjer je pomanjkanje krme pogosto.

Koroške ceste se bodo gradile in popravljale naprej. Predvsem so predvidena gradbena dela na cesti črez Pako na Štajersko in do ogrske meje. Izgradila se bo cesta Beljak—Špital ob Dravi, cesta preko Iselsberga na Tirolsko, državna cesta v Italijo, cesti preko Podkorena in Plöckna in končno cesta preko Visokega Kleka. Dela so se v nekaterih predelih že pričela.

Celovski blagovni trg minulega tedna. Pšenica (100 kg) 28—29.33 RM, rž 21.33—22.66, ječmen 19.33—22.66, oves 19.33—20.66, ajda 17.33—18.66, koruza 13.33—18.66, sladko seno 8—10, kisló 4—6, slama 5.33—6.00, grah (1 kg) 54—67, leča 54—67, fižol 27—40, krompir 8—10, zelje 33—40, sirovo maslo 2.13—2.93, prekajena slanina 2.14—3.46, sirova slanina 1.80—1.87, svinjska mast 1.73—2.00, jajca 8, kokoši 1.33—2.34, trda drva, kratka 2.66 do 3.33, mehka 2—2.66 RM.

Koroški živinski trg minulega tedna: Zaklani voli 2.20—2.50 S, živi 1.10—1.30, zaklane telice 2.10 do 2.30, žive 1 do 1.20, zaklane krave 1.80—2.10, žive 80—1.00, drobnica, zaklana 1.50—1.60, živa 60—70, zaklani biki 1.80—2.00, živi 90—1.00, zaklana teleta 1.80—2.00, živa 1.30—1.50, zaklane svinje 2—2.10, žive 1.40—1.60, prašiči 2.20—2.50, breje krave 1—1.20 S za kg.

Zanimivosti

Dežela moderne tehnike.

V moderni tehniki prvači poleg Amerike Nemčija. Veselje do računanja, merjenja in organiziranja je že v nemškem značaju, vrhutega je treba prišteti pretežno industrijsko gospodarstvo ter pomanjkanje agrarne zemlje in kmečkega ljudstva. Zato slovi Nemčija po svojih inženjerjih in tehnikih, po tehničnih izumih in duhovitostih.

Naj omenimo najprej stroje-avtomate. Pri nas poznamo kvečjemu avtomate za sladkorčke, cigarete in kvečjemu še avtomatične tehtnice. Bolj avtomatizirano je življenje v Nemčiji. Na kolodvorih prodajajo avtomati poleg banbonov in cigaret tudi znamke, dopisnice, milo in druge toaletne potrebščine. Mnogokod se že lahko poslužiš avtomatičnim potom pisalnega stroja. Posebnost je avtomatična celica, kjer dobiš za 10 pfenigov na razpolago vse potrebščine za pisanje pisem. Okrepčevalnice z avtomatskimi pripravami so v večjih mestih povsod na razpolago in so tudi zelo dobro obiskovane, ker lahko izbiraš po mili volji in si postrežeš sam.

Ob Renu vozi vlak, ki nima menda para na svetu. Zovejo ga „stekleni vlak“, ker je izvzemši podstave in koles izdelan ves iz prozornega stekla. Namenjen je izletnikom, katerim se iz vlaka na vse strani nudi diven pogled na rensko obrežje, posejano s častitljivimi gradovi in mičnimi mesteci. Vlak je razkošno opremljen, na željo gostov igra v njem posebna radio-godba in še za okrepčila je poskrbljeno. V vigradnih in poletnih mesecih je običajno polno zaseden.

V Frankfurtu ob reki Main domuje zrakoplov

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

12.

Tom se ni mogel načuditi temu, da so lordi vsako jutro prihajali v njegovo sobo ter mu pomagali pri oblačenju. Moral je tudi podpisovati važne državne listine. Hertford se je vselej razjezil, kadar Tom ni hotel česa podpisati, lordi pa so se smejali „zmešanemu kralju“.

„Grof Zeppelin“. Stoinosedmijesti je v vrsti zrakoplovov, zgrajenih v veliki delavnici v Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru. V njem ima poleg posadke prostora 20 potnikov, pošta in tovari. Na uro prevozi 110 km in zamore ostati v zraku okroglo 150 ur. Zgrajen je iz takozvanega duraluminija, lahke aluminijaste spojine. Ovoj je iz bombaževine in je modro prepleškan. Samo žice in vrvi merijo skupno 280 km. Ogrodje tvorijo velikanski 28erokotni obroči, ki delijo zrakoplov na 17 delov. Zrakoplov žene 5 motorjev s silo 2650 PS. — Stroji se nahajajo izven ovoja v posebnih ladjicah, v katere dospejo strojniki po ozkih lestvicah. V sprednjem delu zrakoplova spodaj se nahaja gondola, katere sprednji del je določen krmariju, v ostalem pa se nahaja jedilnica, spalnice in umivalnica. V balonu so končno še plinske celice, katere napolnjujejo z lahkim plinom helijem, katerega dobivajo iz Amerike. Končno je v balonu tudi mala električna centrala, ki proizvaja tok za razsvetljavo, telegrafe, žaromete in kompase ter električno kuhinjo. V Frankfurtu se nahajajoči zrakoplov je bil skupno v zraku nad 16.000 ur, 140-krat je prejadral ali preplaval južni ocean, 7krat severnega in 1krat Tiho morje. Trenutno se nahaja v svojem hangarju, kjer si potniki lahko ogledajo njegovo zunanost in notranjščino.

V slovečem „Deutsches Museum“ v Münchenu je poleg ogromnega gradiva za vse panoge narodnega gospodarstva poseben oddelek za daljnovidni aparat. Proti mali vstopnini zamorejo posestniki prisostvovati podrobni razlagi aparature in se brezplačno poslužiti aparata na poskušnjo. Pred očmi gledalcev sta na steni pritrjena dva s platnom prevlečena okvirja. Čim začne aparat delovati, se na enem platnu pojavi slika pošne telefonistke, ki se nahaja nekako 8 km daleč od muzeja. Tik ob platnu se nahaja celica, kjer se zamoreš komodno vستي, poslušati in govoriti v mikrofon in vrhutega istotako na platnu gledati telefonistko. Le-ta spet lahko gleda govorilca pri svojem aparatu na državni pošti. Gledalci v dvorani pa vidijo na platnu i telefonistko i govorilca in z njunih obrazov zamorejo razbrati veselje prve in začudenje drugega. Doslej obstojajo v Nemčiji štirje daljnovidni aparati in sicer v Münchenu, Nürnbergu, Leipzigu in Berlinu. S svojim znancem v Berlinu torej lahko iz Münchena govoriš in ga hkrati gledaš na platnu. Da se zanimivega aparata rade poslužujejo predvsem ženske, pač ni treba posebej omenjati.

To so nekateri tehnični čudeži sedanje Nemčije. Predaleč bi vodilo, če bi vam naštevali še druge, nič manj zanimive. Naj kratko omenimo le še sloveči brzovlak „Der fliegende Hamburger“, ki v dobrih 2 urah prevozi progo Hamburg—Berlin, dolgo 240 km. O njem pripovedujejo tale posrečeni dovtip. Neroden potnik je v Berlinu zadnji trenutek lezel v voz. Pristopi k njemu postajenačelnik in ga hoče ošteti. Potniku se upre, stegne roko in hoče načelniku pripeljati pošteno okrog ušes. Toda pomislite — dobil jo je že načelnik postaje v Hamburgu.

Za 5 S na mesec dobavljajo
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Knjige, vsakovrstne iz predvojne dobe, tudi nemške, ki se nanašajo na slovenske kraje in zgodovino, **kupim**. Ponudbe na upravo lista. 31